

Incipit secundus.

Præloxi libello

Pglobū totius mōdi oculis cor-
poris respētāuimus sequēti iā tempus:
in quo voluī oculis cordis ante pona-
mus. Eū est ante mōm cuz mōdo: post
mōm. hoc ad solū deū ptinet: qui nō fu-
it nō erit sed semp est. Tempora eterna
suo sūt: et hoc ad archetipū mūdum:
et angelos ptinet: qui aī mōm esse cepe-
runt: et cū mōdo: et post mōm erūt. Tem-
pus autē mūdi ē ymbra cui h cū mōdo in-
cepit et cū mōdo desinit veluti si funis ab
oriēte in occidētem extēdere: qui coti-
die plicādo collectus tādem totus ab-
sumere. Per hoc extēdūt secula: sub h
currūt vniuersa in hoc mōdo posita: hoc
vniuersū qz vita mēsurat h series diez
et annoz terminātur. Tempus est a tē-
peramēto dicī: et nihil aliud qz vicissi-
tudo tempoz intelligit. Hoc qz in atho-
mos ostēta momēta: ptes: minuta: pun-
ctes: horas qdrātes: dies: ebdomoda: mē-
ses: vicissitudines: annos tidos: eta-
tes: seclā diuidūtur athemus dicī inse-
cabile. Est em̄ illud quod in sole volat.
Est autē minimū temporis spaciū: sicut
motio palpebre oculi: quod et ictus ocu-
li dicī: et trecentesima. lxxvj. pars vni-
us ostentī. Ostētum dicī quod aliquid
ostendit aspiciētibus. Est autē. lx. pars
vnius hore habens in se ccc. lxxvj. atho-
mos. Momētū ē motus syderuz: vnde
et dicī et ē. xl. pars hore cōtinens osten-
tū vniū dimidiū. Partes a partitione
zodiaci qui in tricenos dies: p singulos
mēses partit. Est autē. xv. ps hore hīs
in se duo momēta et duas partes momē-
ti. Minutū esse minus interuallū in ho-
rologio. Est autē. x. pars hore cōtinens
partē vnā et dimidiā. Pūctus ē paruus
ascēsus pūcti in horologio. Est autē. iij.
pars in sole alī. y. in luna. hore: habēs

duo minutar et dimidiū. **H**ora ē termi-
nū cuiusqz rei. Est t hora qdū aq stās
a iactu lapidis mouet: et est. xij. pars di-
ci: pstant ex. iij. pūctis. x. minutis: par-
tibus. xv. momētis. lxx. ostent. lx. atho-
nis. xxij. d. xl. j. hō at dicī series vel ym-
bra et dicī ab horologio. et est certus li-
mes tēporis in horologio. Quadrans
ē. iij. pars dici: habēs tres horas: natu-
ralis autē dici. vj. horas. j. dies ē. vij. ps
ebdomede vulgaris: continens horas.
xij. Naturalis autē. xxiiij. Dies autē dicī
a discernēdo: eo qz lucem ac tenebras di-
scernat. Est autē dies aer sole illustrat ē
hic. Lū em̄ sol est super terrā ibi dies cū
sū terra ibi ē dies. Lū a qdonare pte ce-
li circuit nobis: in deuera terre positus.
cicius surgit et tardius occidit: et ido lō-
giores nob facit Lū vero australē p am-
bulat: nob tardius surgere: et citius oc-
cidere videt quia tumor terre medie: q
rotunda est visui nostro obicī: et tunc
quod nobis breuiores illi aut parti lon-
gissimos facit. Zodiacus nāqz ex. xij. si-
gnis cōstans: ab aquilonem austrū por-
rectus flexuoso lapsu cingit celū sū quo
sol currēs mōm in. vij. parabellos: id ē
circulos diuidit: qbus singulis diuisuz
dies facit. Lōgitudō autē zodiaci in. ccc.
lx. partes secat. Latitudo ei in. xij. par-
tibus. Partū autē sectio nihil aliud ē qz
solis vnius dici pgressio. Unū quod qz
ergo signū p duas horas orit per duas
occidit: et in vnoquoqz sol. xxx. diebus
immorat. Qui dum flexuoso draconis
meatu: sū signis zodiaci obliqui mūdū
in. viij. circulis diuidit. Primus circu-
lus ab india versus austrū: per mare ru-
brū et affricam ad columnas herculis p-
uenit. Hercules em̄ orbem pertrāsens:
ibi colūpnas fixit: vbi finem mundi esse
putauit In hoc ergo circulo equinoctij
die medie gnomoni: radius horologii.
vij. pedum ymbra reddat. Dies lōgissi-
mus. xiiij. horas equinoctiales habet.

De imagine mundi.

Secundus ab occasu indie p medos vadit et per ses arabiam: syriam: cyprii: cretam: lilibeu: motem sicilie et septentrionalia affrice ptingit. Umbilicus in equinoctio. xxxv. pedum: vmbra. xx. pedum longa reddit. Dies maxima. xiiij. horarum z. v. parte vnius hore. Tertius orit ab indijs imano primis z p caspias portas thauru: pamphila: rodum: cycladas. syracusas catinam z pergades tedit. gnomides cucte: vmbra. xxxviiij. vinctaru faciunt longissimos dies. xiiij. hore z dimidie. ac. xxx. vnius hore. Quartus ab altero latere imau p ephesum mare cycladuz. septentrionalia sicilie narbonensis gallie exortia a ffrice maritima tendit ad occasum. Gnomio. xxv. pedum facit vmbra. xx. pedu. Longissimos dies habz. xiiij. horas: z tercias duas vnius hore. Quinto circulo ab introitu caspij maris continenē bactria: armenia: macedonia: tarentum: tustiu: mare: baleares: hispania media. Gnomio septem pedum vmbra sex reddit. Maximus dies horaru. xv. Sextus coplectit caspias gentes: coucasum samotraciam: illiricos: campaniam eutruriam: massiliaz hispaniam: terraconensem mediam: et inde perlusitaniam. Gnomonis pedes ix. vmbre. viij. longissim^o dies horas. xv. ac nona ptem hore. Septimus ab altera caspij maris hora incipit z p tracie a uersa venetiam: cremonam: rauennam transalpinā galliam pireneum: celtiberia vadit. Gnomonis. xxxv. pedes: vmbre. xxxvi. Amplissima dies horarum xv. z quintaru ptium hore trium. Octauus atanay p meotium lacum z sarnathas dacos: partem qz germanie: gallias ingreditur. Longissimus dies horarum. xvj. Gnomio vt sup^{er} Extra hos facit sol quatuor circulos: duos in austro. et duos in aquilone: veru in austro per insula meroen et ptolomaida: rubri maris vrbem: vbi longissimus dies. xij. ho-

raru: dimidia hora amplior. Alteru per syencm vrbē egypti. que est horaru. xiiij vnu in aquilone p hyperboreos motes et britania horaru. xvij. Alter sciticum: a ripheis iugis in thilen in quo sex mensibus est dies: sex alijs nox. Adhuc i alijs terraru locis variat sol vmbra. na vmbilici qui gnomio dicitur vmbra in egypto equinoctiali die: meridie paulo plus qz gnomonis dimidia mesuram efficit. In Roma quarta pars gnomonis deest vmbra. In ancuna supest. xxxv. In venetia isde horis vmbra gnomoni par fit. In syene solsticiali die medio nlla fit vmbra: ibiqz puteus a philosophis ad hoc ism factus totus interius illuminatur. In meridie sunt populi fisci dicti qui vmbra ex vtroqz latere mittunt. In india super flumen hipasim in solsticiali die vmbra absumit. Apud trogoditas. xlv. diebus ante solsticium: et totidem postea vmbra penit^{er} absumit. z his. xc. diebus vmbra in meridie iacet In merore insula nili bis in anno absumitur vmbra cum sol est in. xij. pte thauri. z in. xiiij. leonis. In india sunt loca afficia dicta: ibi non sūt vmbre. z septentris ibi non videtur. Orizon est qntu aspectus cuiusqz in circuitu circūscribit z celu vndiqz terre imminere putat: qd in lato mari melius dinosci potest: vbi nullum obstaculum se prebet Extendit aut orizon in spacium longitudinis: ccc. z. lx. stadioz. Lentuz eni z. lxxx. stadia nō excedit acies cuiusqz videntis. Sed visus cum ad hoc spaciu venerit deficiens in rotunditatem recuruat. Hic numerus geminatus in ante et retro orizontem efficit. De tribus diuisionibus diei. Dies vulgaris habet tres diuisiones: mane meridiē: supmum. mane ab ortu sol vsqz ad quarta hora dcm a mano quod est bonu: nihil eni melius luce: vel a manibus. i. dijs infernalibus qui die tota nocte inclusā mane emittit

Meridies quasi media dies: et dicitur a me-
ra. i. pura dies. **S**upremus ab hora nona
usque ad solis occasum: et dicitur inde quod super-
primat solis cursus. **H**ebrei chaldei et per-
se a mane die inchoantes in mane finiunt.
Egyptii ab occasu usque ad occasum. **R**o-
mani a medio noctis usque ad meridiem
umbra et athenienses a meridie usque ad
meridiem. **C**ristiani a vespera usque ad ve-
esperam. **D**e nominibus dierum.

Sic autem hebrei nominant dies. **U**na
sabbati vel sabbatorum: vel prima sabbati. se-
cunda sabbati. iij. sabbati. iij. sabbati. v.
sabbati. vj. sabbati. sabbatum. **P**aga-
ni vero sic **D**ies sol. dies lune. dies mar-
tis. dies mercurij: dies iouis: dies vene-
ris: dies saturni. **S**ed cum hec nomina a
planetis habeant videndum: cur non eundem
ordinem seruet. **S**ed hec causa est. **D**ies
naturalis diuiditur in. xxiiij. horas. **E**x
quibus si vniciquis planete per circuitum ter-
rina hora tribuit: expensis omnibus tui pla-
nete prima iteque obuenerit. **H**uic nomen
ascribitur: christiani autem sic dies nominant.
Dies dominica: ij. feria. iij. feria. iij. feria.
quinta feria. sexta feria. sabbatum.

De nocte.

Nox dicitur a nocendo eo quod noceat oculo
lis. **E**st autem nox: solis absentia: umbra
terre. **S**it autem umbra a corpore et luce. **D**um
enim lux solis est sub terra: corpore terre in
bra superius parit: que usque ad lunam prin-
git. **D**icitur autem umbra quasi ob radium
solis scilicet. **U**bi lux par est corpore: ibi par est
umbra. **U**bi lux maior est corpore: ibi um-
bra deficit. **U**bi lux est corpore exilio: ibi
umbra in infinitum crescit. **L**um sol australem
celi partem plustrat: nobis noctem plon-
gat. **L**um vero aquilonem nobis eam breuiat.
Lum luna umbram noctis incidit a luce de-
ficit. **E**t hic defectus eclipsis dicitur. **S**o-
le vero obiecto lune eclipsim patitur: dum vi-
delicet luna sub sole in eadem linea gradi-
tur. **D**e septem temporibus noctis.

Habet autem nox septem tempora vicibus. **C**repu-

sculum vesperum **L**oticinium. **I**ntempestum
Gallicium. matutinum. diluculum. **C**repu-
sculum est dubia lux. **C**reperum enim dicitur
dubium. **E**st autem intra tenebras et lucem. **V**es-
perum a stella que vesper vocatur. **L**oticium
nunc cum omnia contigerit et tacet. **I**ntempestum
media nox cum non est tempus operandi. **G**al-
licium cum galli cantant. **M**atutinum cum ma-
ne aurora aduertat. **D**iluculum incipiens
diei lux. **D**e ebdomada

Ebdomada est. iij. partibus lunaris mens-
is. **D**icitur autem grece a septenario numero.
Ebdomada enim dicitur. vij. latine autem dicitur
septimana: quod septem manes id est septem
dies hec habet. vij. species. **P**rima eb-
domada est diuina que de circumacta. vij. diebus
circumacta condidit: et in septimo requirit. **S**e-
cunda est in qua hic mundus voluit: in qua nos
exemplo dei sex dies operamur: et in septima
requiescimus. **T**ercia est. vij. ebdomada
de in simul. post quas penthecostes ce-
lebratur: in qua lex iudeis: spiritus sanctus christi-
anitas datur. **Q**uarta est. vij. mensium: post
quos festiuitas tabernaculorum seruabatur.
Quinta est septem annorum: post quos annus
remissionis agebatur: in qua populus ab ope-
cessare iubebatur. **S**exta est septies septem
annorum post quos annus iubilaeus feriabatur.
Septima est septuagies. vij. annorum post
quos christus nasci a dantele imo ab angelo
permittatur. **D**e mensibus.

Mensis est. xij. partibus anni. **D**icitur autem a me-
sura: vel a mense quod est luna. **L**unaris autem
mensis. xxix. diebus. et. xij. horis imple-
tur. **S**olaris vero. xxx. diebus. ac. x. semis
horis. **L**unaris mensis.

Lunaris mensis est a noua luna usque
ad nouam lunam. **L**una autem puolat zodia-
cum. xxix. diebus. et. xij. horis. **B**is duode-
cim sunt. xxiiij. quod est integer dies. hic quod
non potest diuidi: vni mense ascribitur. **I**nde est
quod vnus mensis habet. xxx. alter. xxix. finis
lunam. **S**olaris. **S**olaris mensis
est vni signi progressio. **S**ol in vnoquoque
signo moratur. xxx. diebus et dimidio. **Q**ui

De imagine mundi.

dimidius in duobus signis: efficit inter-
grum diem. Hic qz nō pōt in duo p̄tiri:
vni mēsi ascribitur: z ideo habet mensis
vnus. xxx. alter. xxix. **De noibus**
mensuz. **H**ebrei auctore moise: sic
mensēs nomināt incipientes ab ap̄rili:
quo pascha celebrat. Nisan apud nos:
ap̄rilis. Jar: mai⁹. Suan: Junius. tha-
mul. Julius. Daber: augustus. Elul: se-
ptember. Tesser: october. maseruan: no-
uember. Lasleu december. **T**hebet Ja-
nuarius. Sabbath: februari⁹. Adar mar-
cius. **E**gyptij vero abrahaz auctore mē-
ses a septēbrī cōputant. sicqz eos vocāt
Tot apud nos: septēber z faosi october
Athir nouember. **C**hoeach. december.
Tibzi Januarius. mechir: februari⁹. **F**e-
menoth: martius. farmuti: ap̄rilis. **P**a-
cho maius: paudi Juni⁹. **E**phisi Juli⁹.
Abesori august⁹. **G**reci aut foroneo au-
ctore a decembri: menses inchoant: q̄s
sic appellant. **A**puleios apud nos decē-
ber. **E**dimos. Januari⁹. **P**itios: febrū-
arius. **B**istros martius xanticos: ap̄lis.
Arbemesios: maius: deseos Juni⁹. **P**a-
nemos Julius: loos augustus. **S**orpie-
os septēber. **I**hiperbeteos: october. **D**y-
os Nouember.

De mensibus Romanorum.

Romulus romanus. x. mēses or-
dinauit: quoz primū martiuz a
marte: qui in mēse hoc in frigia
natus est noiāuit. cuius se filiū flo p̄di-
cauit: decimū v̄o decemb̄e nominauit.
Auā v̄o pompilius duos. **J**anuariū
sez et februariū adiecit. **S**ūt aut mēses
romanoz ab ydolis a rebus: a regib⁹: a
numeris dicti. **P**rimus **J**anuarius di-
citur a ianodeo p̄ncipij: eo qz hic mensis
est p̄ncipiū anni. **D**icit etiaz a ianua eo
qz p̄ eum intret annus. **S**ecūdu⁹ ē **F**e-
bruarius a februo: id ē plutone deo ifer-
nali: cui hoc mēse sacrificabāt: dū ciuita-
tez in honore eius luminibus lustrabāt
Dicit etiaz a febre. i. a frigore: qz frigidū

est illud temp⁹. **T**ercius martius a mar-
te deo belli patre romuli auctoris roma-
ne gentis. **L**ui marti milites hoc mense
sacrificabāt. **D**icit etiaz a maribus eo qz
cūcta animantia tūc mares desiderant.
Quartus ap̄rilis ab affrodisi vel a frili
id ē venere dea amoris: cui consecratus
erat hic mensis. **D**icit etiaz ap̄rilis quasi
ap̄rilis eo qz appiat terrā in flores. **Q**ui-
tus maius a maio: id est a ioue: q̄si a ma-
iestate: siue a maia matre mercurij: cui
mercatores hoc mēse sacrificabāt. **D**icit-
tur etiam a maioribus: sez p̄ncipibus ro-
manoz. qz hoc mēse ioui immolabant.
Sextus est Junius a iunone dea regni
dictus: cui erat cōsecratus. **D**icit etiam
a iunioribus qz armis romani defēdebāt
z regni fastigiū a Junone affectabant.
Septimus est Julius a iulio cesare: qui
in hoc mēse impator creatus: z i hoc in-
deū relatus est. **H**ic prius q̄ntilis dice-
bat: eo qz quintus eēt a martio: qz prim⁹
erat cōstitutus a romulo. **O**ctauus au-
gustus ab augusto cesare: qui in h̄ men-
se victor extitit: z romanū imperiū ad-
auxit: ideoqz deitate p̄meruit. **H**ic pri⁹
fertilis ē dictus: eo qz primo martio eēt
sextus. **N**on⁹ september quasi septim⁹
ymber. **D**ecimus october q̄si octau⁹ ym-
ber. **U**ndecimus ē nouember q̄si nonus
ymber. **D**uodecimus mensis ē decēber
quasi decim⁹ ymber. **S**ūt enī h̄j mēses
pluuiales: z ido a numero et ymbre no-
men habent. **De kalendis.**

Ralēde a kalo v̄bo qd ē voco di-
cunt. **P**ōtifer nāqz nouā lunā
regi nūciare debuit post cui⁹ sa-
cificiū kalo q̄nq̄es v̄l series clamauit
Per h̄ qz signū plim in curiā: ob h̄ cala-
bria dictā ad sac. ificiū cōuocauit: et ab
hoc v̄bo kalo p̄mam diē mēsis kalēdas
vocari placuit. **I**n p̄. ix. dies vulg⁹ de-
rure cōuocatū i vrbē romā p̄uenit: z ibi
fertariū seruādarū scita a rege vel pōtifi-
ce accepit: z inde none dicitur **D**icitur

Libers anselmi

cunf etiā a nūdinis. i. mercatōibus q̄ v̄l
in vr̄be deferebāt vel ibidē emebāt. **I**d^o
dicūt q̄ mēses diuidūt: ab iduare qd̄
est diuidere. Dicūt etiā ab ydea qd̄ ē
species: qz luna plenā sui sp̄ciem in me
dīo mēse monstrat. **H**ebrei et greci et
egyptij nec kalēdas nec nonas: nec yd^o
obseruāt: s; tñ dies ad nouā lunā p̄pu
tant. **V**icissitudo in q̄tuor tpa āni diui
dit: et vnūquodq; trib^o mēsibus distin
guif. **D**icta āt vicissitudo: qz vices mu
tat in mundo.

Aer est q̄rta pars anni: cōstans trib^o
mensib^o. **D**icit āt a vernādo: qz tūc pra
ta virēt silue frondēt. hoc est humidum
z calidū: et in hoc fit equinoctiū.

Astas est q̄rta ps anni: cōstan
tribus mēsibus: z dicit ab estu
calore. **H**ec ē calida z sicca. **H**ec
z melis vocat: z i hac solsticiū celebrat

Autumnus est. iij. ps anni. **H**ab
bens tres mēses: z dicit ab au
tumno. i. colligo. scz fruct^o terre
Hic est frigidus et siccus. **H**ic etiā vide
mia noiatur. z in hoc equinoctiū libera
equatur.

Hemps est q̄rta ps anni z trib^o
mēsibus p̄ficiat: z a rigore v̄l ste
rilitate d̄f. **E**st āt frigida z humi
da: z i hac agit solsticialis dies. **H**ec āt
vicissitudo i n̄fis tñ p̄tib^o agitur. **I**n in
dia x̄o vbi sunt alij ortus sydez: sūt bi
ne in anno estates: bini messes: i medio
hyemps placida. **I**n egypto qz n̄ra me
dia hyeme cāpus herbis: floribus silua
frōdibus yescit queq; arbor pomis onu
statur. **E**lementa z tempora.

Quatuor qz elemēta q̄litatib^o qz
tuor tpm cōnectūtur. **T**erra nā
qz sicca et frigida autumno. **A**q̄
humida z frigida hyemi. **A**er humidus
et calidus veri. **I**gnis calidus z siccus
estati colligat. **D**e hoīe microcosmo.

Idē qualitibus est humanū corp^o
tempatū, vñ z microcosm^o. i. minor mū

duis appellat. **S**anguis nāq; q̄ vere cre
scit est humidus z calidus: et hic viget
in infantib^o. **C**olera rubea crescens esta
te est calida et sicca: z hec abūdat in iu
uenibus. **M**elancolia id est colera nig
crescens in autūno in p̄uentionibus. **F**le
gmata q̄ in hyeme dominātur in senib^o
In quibus sanguis pollet: sūt hylares:
misericordes: ridētes: loquaces **I**n qb^o
colera rubea sūt macilenti: voraces: au
daces: veloces: iracūdi: agiles. **I**n quib^o
colera nigra: stabiles graues: com
positi morib^o et dolosi sūt. **I**n quib^o fle
gmata tardi somnolenti: obliuiosi sunt

De anno

Annus dicit ab inuocādo: eo qz
cūcta transeuntia innouat. **D**i
citur etiā annus q̄si annulus eo
qz in se reuoluit vt circulus. **A**nnus aut
m̄tis mōis accipit. **P**rimo lunaris an
nus qnq; farie dicit. **P**rim^o lunaris an
nus ē cū luna oīa signa zodiaci puolat.
qui. xxvij. diebus z horis. viij. constat.
Secūdus duobus diebus z. iij. horis p̄
lixior. post q̄s luna a sole reaccēditur: qz
p̄pe mēsis noiāf. **T**erci^o dicit cois: qui
xij. mēsibus. i. ccc. lxxij. dieb^o expletur.
Quartus q̄ embolismal dicit id est sup
augmētū: qz. xij. mētib^o. dieb^o. ccc. lxxx.
iij. dieb^o cōficiat. **Q**ui vterq; ab hebre
is a pascale mense incipit. ibiq; finit. **A**
Januario aut a romanis luna inchoat
ibiq; terminat. **Q**uintus ē lunaris: siue
decēnouenalis cū luna post. xix. annos
ad eadē recurrit etates. **S**extus est so
laris cū sol oīa zodiaci signa plusstrat: qz
ccc. lxx. dieb^o: z. v. horis cōstat. **S**epti
mus bisextil: dū q̄rto anno bisextus in
seritur. z vno die lōgior: prior: i cognosci
tur. **O**ctauus est iterū solaris: cū sol p^o
xxvij. annos circulū cōcurrētū cōplet.
Non^o est mercuri^o qui. ccc. xxxix. dieb^o
cōplet. **D**ecim^o est veneris: qz. ccc. xlvij.
dieb^o cōplet. **V**ndecim^o est martis qui
duob^o solaribus annis cōstat. **D**uodes

De ymagine mundi

decimus est iouis qui. xij. cōstat annis.

Terciusdecim^o saturni: q. xxx. annis explef. Quartusdecimus qui vocat mag nus. q. xxxij. annis reuoluit. Extra hos sunt duo legales anni. vnus q̄ dicit̄ an nus remissionis habens curricula anno r̄. vij. alter iubile^o. l. annoz. Annū ciuilem. i. solarē: hebrei ab eq̄noctio verno: greci a solsticio: egyptij ab autumnno: roma ni a bruma incipiūt. Apud indos v nus mēsis. Apd̄ egyptios x̄o olim erat ann^o q̄tuor mēsiū. Apd̄ acarnanas. vj. mēsiū. Apud latinos. xij. mēsiū. apd̄ quosdā vnū quodq̄ tēpus anni. s. ver. z alia p̄ anno cōputabaf. **U**et plato ponit. ix. milia annoz. tulius. xv. anno r̄. Annus solaris vt in horoscopo ho rologij inuestigatum est. ccc. lxx. dieb^o z quadrante perficif. Quadrās autem est quarta ps diei. scz. vj. hore. in q̄tuor aut̄ annis. iij. quadrantes. xxiij. hore conficiūt: qd̄ est integer dies. hic ergo dies in q̄rto anno. vj. kalēn. martij int̄ kalatur: z bissextus nominatur. hunc Julius cesar interposuit z totius cōpo ti errorē p̄ hunc correxit. hunc egyptij z greci in fine anni supponūt. Romani aut̄ in februario: eo q̄ breuior ceteris est interserūt. Ideo aut̄ nō post finem mē sis: sed infra mensem: quia ibi olim inte ger mēsis interkalabaf. Ideo x̄e nō aſi vj. kalēdas martij. qz. vij. kalēdas mar tij magno tripudio ciuitatē lustrabant. z nihil eis incipe ante transactam festi uitatē licebat.

De cyclis.

Cyclus indictōnalis ab octobze i cipiens. xv. annis. Cyclus bisse xtilis. iij. annis implef. Cyclus decēnouenalis a pascali luna inchoans xix. annis implef. Cyclus lunaris a Ja nuario incipiens. xix. annis implef. Ci clus solaris a martio incipiens. xxviij. annis. Cyclus magnus. d. xxxij. annis pficif.

De olimpiade

Olimpiās sūt q̄tuor anni. Apud ely

den ciuitatē grecie est institutū post q̄t tuor ānos ad olimpiū montem conueni re: et ibi palestriales ludos exercere: z i de dicunt olimpiades.

De lustris
Lustrū sunt quinqz anni. Romanis enī ab oibus gentibus soluebatur tribu tum. Quinqz annis es. v. argentuz. v. aurū: z post q̄nquenniū ad romā venie bant: et sp̄ lustrabāt urbem: z ideo vnū quodqz quinquenniū lustrū dicitur.

Qēs aut̄ simul indictōnes ab indicēdo dicunt: qz sp̄ post. xv. annos ad primū censum id est es rediebatur.

De etate.
Etas vel generatio est vita cui^o

Etas hoīs: vel. c. anni. Est etiam etas cū null^o sup̄fuerit q̄ nūc vī uit. Sūt qz sex etates hoīs. Prima in fantia ad septē annos. Secūda pueri tia ad. xiiij. annos. Tercia adolescētia. ad. xxj. annū. Quarta iuuentus ad q̄n quagesimū annū. Quinta senectus ad lxx. annū. Sexta decrepita vsqz ad cen tesimū annū: vel vsqz ad mortē. Sunt nihilomin^o sex etates mūdi. Prima ab adam ad noe. Secūda a noe vsqz ad abraham. Tercia ab abraham ad dauid. Quarta a dauid vsqz ad transnigrati onē babilonis. Quinta inde ad christū. Sexta vsqz in finē mūdi. Sc̄lm sūt mil le anni. Dicit̄ aut̄ sc̄lm quia se sequitur. Inde seculū seculi. Seculū temp^o gfe. Seculū temp^o legis. Inde z sc̄la sc̄lorū. Sc̄la tpa cristianoz: seculoz iudeozum z paganozum. Et et seculū seculi regnū Beati q̄ habitant in domo tua in secula seculoz laudabit te.

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Decēnouenalis

Liber

ad aliud pascha concurrunt

Embolismus.

Embolismus q̄ sup crescēs dicitur ē is: q̄ a pascha ad aliud pascha. xiiij. mēses. i. xiiij. nonas lunas habet. Hoc totū ideo fit: q̄ pascha aīte eq̄noctiū z añ. xiiij. lunā apallis: q̄ apud hebreos primus ē. agi non licet. Diuiditur adhuc in duo: i. ogdoadē z endecadē. Ogdoas sūt. viij anni. Endecas. xj. Duo enī cōes semp p̄cedunt. iij. embolismū. In. viij. at̄ loco p̄cedit vn̄ cōis embolismū. Hic numerus ogdoas appellatur. Deinde iterum semp duo cōes p̄eunt tertium embolismum. In. xiiij. loco vnus annus tm̄ p̄cedit embolismum: z hic numerus endecas vocatur.

Solaris cyclus.

Solaris autem cyclus vigintiocto annis peragitur propter septē bissextos. Oportet enī vt bissextus singulos dies septimane tangat: et sic per eosdem recurrat. Septies aut̄. iij. sūt. xx. z. viij. Bissexus enī in q̄rto anno interponit̄. Lunarē cursum: sic in articulis adiunctis vnguibus cōputabis. A radice pollicis: leuē manū incipe: et p̄ singulos articulos z vngues numera. z in fine minimi digiti. xix. annos habebis. Solarem aut̄ sic in articulis vtriusq̄ manus absq̄ vnguibus cōputabis. A minimo digito leuē manū inchoa: z p̄ transuersū in. iij. digitis numera. in. iij. semp bissextum nota: in altera siml̄ manu: z habebis. xxiij. annos. Deinde in vtroq̄ pollice binos annos: qui p̄oribus iuncti reddūt. xxviij. annos. Seminus aut̄ est solaris cursus. Unus quo quotidie ab oriente in occidentē firmamentū seq̄tur. Alter quo cōtra firmamentū nitens. xxviij. annis gradit̄. His ciclis duob̄ conficitur magnus annus. Nā vities z octies. xix. vel decies: z nonies. xxviij. sūt. d. xxx. duo anni. Post quos oēs plane te et oēs stelle ad primū p̄ctū. vnde di-

gressi sunt: recurrūt: z p̄ easdē lineas vt prius redeūt. Luna nāq̄ quodlibet zodiaci signū: duobus diebus z. vj. horis ac bissextis hore lustrat oīa signa. xxviij. dieb̄: z. viij. horis puolat. Percurrius aut̄ quodq̄ signū. xxviij. diebus z vj. horis totū zodiacū. ccc. xxviij. dieb̄ puolat. Venus vero quodlibet signum xxviij. diebus: et. v. horis. totū significat ccc. xlvij. dieb̄ circuit. Sol. xxx. dieb̄ ac. x. horis z semisse: singla signa lustrat oēm zodiaci ambitū. ccc. lxx. diebus: et vj. horis p̄tr̄suolat. Mars quodq̄ signū. lx. dieb̄. z. xxj. horis: oīa signa duobus annis plabitur. Jouis stella singul̄ signis vnū annū imorat: oīa enī siḡ. xij. annis puagat. Saturnus in vno quodq̄ signo duos ānos: z. c. lxxij. dies. et. xv. horas. i. dimidiū annū imorat: totum aut̄ signiferi circulū. xxx. ānis' p̄pter nimiam altitudinem p̄tra celū: sicut alij p̄currens plabit̄. Ciclos eusebius cesariensis primus instituit: postea theophilus alexandrinus ep̄s: rogatu leonis pape lucidius exposuit: deinde dyonisi' abbas rome vt hodie habet̄ scripto ptulit.

De equinoctijs et solsticijs.

Equinoctia et solsticia faciūt. iij. zodiaci signa in modū crucis equali spacio locata. Nam signū arietis in quo sol est creatus in oriente est positū: qd̄ facit vernale equinoctiū. Libra: in qua est luna cōdita est in occidentē. Huic opposita et facit autūnale equinoctiū. Lācer at̄ verus aq̄lonē tenet celum vbi est altissimū et facit estiuale solsticiū. Capricorn' dō d̄sus austrum p̄mit celum vbi est humilissimū: z facit hyemale solsticiū. Equinoctium dicit̄ ab equa et nocte grece vero isemeria ab equa et die. quasi equi dies. Vernale equinoctiū nō. viij. sed. xij. kalē. aprilis habendū: lex et euangelium clamat: vt horologij manifeste inspectō p̄bat. Scdm̄ enī legem nō licuit pascha ante equinoctiū celebrari. Qui aut̄ euā

De ymagine mundi

gelium diligenter legerit: dñm nō. viij. sed. x. kalē. aprilis passum videbit. Si ergo. viij. kalē. aprilis est equinoctiu: tunc dominus contra legez: pascha: ante equinoctium celebrauit: qui legez nō soluerē: sed implere venit. Sed et iudei contra patrium morem gesserunt: quod incōuenienti termino egerūt. Verumtā mē cū hoz neutrū fuerit transacto. xij. kalē. aprilis equinoctio dñs solito more: pascha cū iudeis. xj. kalē. aprilis celebrauit: paschali die quod erat. x. kalē. suo sanguine nos redemit. viij. kalē. re surrexit. Autumnale quoq; eqnoctium non. viij. sed. xij. kalē. octobris habendum demōstrat horologium. **S**olsticiū non ideo dicitur q̄ sol stet: sed q̄ alius celum scandere non valens retrogredum flectat. **E**stiuale solsticiū nō. viij. sed. xj. kalē. Julij horoscopus habendum clamat horalogij: quod noctē breuissimā diem facit longissimū: cuz sol scanderit cancri signū. **H**yemale quoq; solsticiū: nō. viij. sed. xij. kalē. Ianuarij habendū. Eadem ratione p̄bať cū sol in capricorno positus breuissimū diem et longissimam habere noctem non ignorat.

De saltu lune.

Luna a sole recedens post. xxx. dies et horas. xij. cum iterū consequit: s̄ hora. xij. nondū peracta a sole reaccendit. Restant enī ex hora. xij. per singlos mēses quattuor momenta et vncīa vnus momenti: et vnus athomus. Hec p̄ singulos menses augmenta per. xix. annū integz diē pficiunt. Qui dies numero lune subtrahitur: dum p̄ma pro. xxx. cōputatur: isq; saltus lune nominat. **I**do autem in decimo nono anno: et in Julio mēse fit saltus lune: quia et hoc facit m̄ astronomie egyptus.

De minutis.

Nam hic sepius minute ponunt que forsitan a plerisq; minus sciuntur. Sci-

endum q̄ vncīa est. xij. pars cuiusq; rei in. xij. diuise. **S**emis vel semisse dimidia pars cuiusq; rei in duo diuise. **B**isse due partes alicuius rei in tria partite: tertia sublata. **Q**uelibet autem pars illarum trium dicitur trines. **R**ei enim in quattuor diuise partes: quarta pars dicitur quadrans: relique tres dodrans.

De Regularibus feriarum et concurrentium.

Regulares feriales et concurrentes: a martio sumunt initium: a quo olim romani habuerunt anni principium. **R**omanis enim sunt inuenti. **R**egulares dicuntur inde. q̄ calculatores regant. **C**ōcurrentes vero inde q̄ regularibus concurrant. **R**egulares tale exordium habent. **S**olaris annus. ccc. lxx. diebus. peragitur. **S**ol autē per singula duodecim signa triginta diebus immorat. **D**uodecies ergo triginta vel tricies duodecim sunt. ccc. lx. **Q**uiq; remanentes. **H**i sunt regulares martij. **I**n ceteris autem mensibus sic oriuntur. **P**recedētis mensis dies cū regularib⁹ in septez eqs partes partire quod remanet: da sequenti mensi pro regularibus. **V**erbigratia. **M**artius habet dies. xxxj. et quinq; regulares: quod sunt septies quinq;: et remanet vnus. **H**ic erit regularis aprilis. **S**ic in ceteris. **C**oncurrentes autem habent hoc exordium. **S**olaris annus habet ebdomadas quinq;gintaduo et vnū diem. **H**ic vnus dies erit primo anno solaris cycli concurrentis: quia concurrat cum regularibus ad veniendam feriam in kalē. mensium. **S**ingulis annis adde vnū vsq; ad septē. **Q**uarto āno bissextus pro concurrente accipitur. ideo q̄n to anno vna concurrentis trāsilitur. **B**issexti anno verte in Ianuario et Februario bissexto pro concurrente. **I**n reliq; mensibus concurrunt. **P**rimus annus in creatione mundi fuit sine concurrente.

Libet

Quotta feria fuerit in .ix. kalen. apalis vel .vj. kalen. martij: tot erūt cōcurrentes illo anno. **L**oniūge cōcurrētes regularibus: si infra .vij. fuerint: talis erit feria in kalendis cuiusq; mensis. **S**i septem excefferint. .vij. sublatis qd̄ remanet erit feria. **H**i enī regulares atq; cōcurrētes septenarium numerū nō excedunt.

De regularibus et epactis.

Regulares lune et epacte a septēbr̄i initū sumūt: quem egyptij ponūt anni p̄ncipiū. **A**b ip̄is enī sūt inuēti. **H**i regulares simile habent exordiū vt sup̄iores: et ideo septēber habet q̄nq;. **I**n reliquis mensib; sic inneniunt. **P**recedentis mēsis dies cū regularibus sume: si tricesimam habet lunā. .xxx. tolle qd̄ remanet tribne mensi sequēti p̄ regulari. **S**i .x̄o .xxix. his sublatis: qd̄ remanet erūt regulares.

De epactis

Epacte .x̄o sic oriunt. **A**nn^o solaris habet .ccc. lxxv. dies: lunaris aut. .ccc. liiij. **Q**ui numerus ab alio .xj. diebus supatur. **H**i vndeci epacte id est adiectiones noīantur qz singulis annis regularibus mēsum ad inueniendam lunā adijciunt. **S**ingulis ergo anis adice. .xj. si infra .xxx. fuerit numerus ip̄e erūt epacte p̄ntis anni. **S**i ultra .xxx. tolle .xxx. qd̄ remanet erūt epacte. **T**erbigra. **P**rimo anno .xj. secūdo iteruz. .xj. erūt. .xxij. tercio itez. .xj. erunt .xxxij. sublatis. .xxx. erūt. .iiij. epacte **S**ic deinde. **R**egulares adde epactis si infra .xxx. fuerit numerus: talis erit luna i kalen. mensū **S**i ultra: tolle .xxx. quot remanēt: tota erit luna. **P**rim^o ergo ann^o decēnouenalis habet. .xxx. epactas: sed ideo dicitur q̄ nullus habeat: qz i singulis mensibus. .xxx. reiciunt: et nulla solis regularibus inuenit. **Q**uotta luna fuerit in .xj. kalen. apalis. tales erūt epacte anni illi^o. **Q**uot horis luna luceat **L**una prima luceat. .iiij. punctis. **S**ecūda. .viij. punctis. **T**ercia. .xij. et sic vsq;

ad plenilunium quottidie. .iiij. puncti adijciunt. **I**n decrescēdo similiter quottidie. .iiij. auferunt **I**n plenilunio tota nocte lucet. **L**un est. .xxx. nihil. **I**n lunari cōputo. .v. puncti faciunt vnam horam. **D**e vnaqua; ergo die. .iiij. punctis acceptis. et. .v. vnicuiq; hore distributis: quot horis luna in nocte luceat citi^o videbis. **N**otandū q̄ ligna in decrescēte luna: vel post iulij et augustū mēsem precisa a vermibus tramibus et carie manebūt illesa. **E**tatem quacunq; lune quater multiplica. **H**uncq; numerū ter dicto: et quot in sūma reperis: tot partibus zodiaci lunā a sole noueris distare et solem post totidē dies ad eūdē locū venturum. **I**n quo signo luna sit. **S**ol cuiilibet signo. .xxx. diebus minoratur. **V**ide ḡ in quo signo sit: et quot dies adhuc in eo moraturus erit: tot ex predicta sūma eidē signo tribue: reliquos q̄ de eadē summa sup̄fuerint sequentibus signis p̄. .xxx. disparcies: et cui signo defuerint. .xxx. in eo esse lunam noueris.

Annus domini.

Ad inueniendum annū dñi: ordines indictionum ab incarnatōe eius: qui sunt. .lxx. per. .v. multiplica addens. .xij. quia tres indictiones annū natiuitatis xp̄i p̄cesserant. et fiunt mille. c. xx. **H**is adde indictionem p̄sentis anni: et habebis annum dñi. **I**n indictiones. **A**d inueniendam indictōez trāfacti anni cum indictionib; tribus q̄ ei^o natiuitatē p̄cesserant per. .xv. partire quot remanserint: tota est indictio. **S**i nihil remanserit. .xv. erit. **E**pactas

Ad inueniendas epactas **A**nnos domini per. .xix. diuide quod remanserit per. .xj. multiplica. si infra. .xxx. fuerint: epacta illius anni erit. **S**i ultra. .xxx. ablatis qd̄ remāet p̄ epactis habebis. **Q**ñ natus est dñs. .xj. epacte erant.

Solaris annus.

De imagine mundi

Ad inueniendū solarē ānū annis dñi adde. viij. qz tot anni solaris cycli ei⁹ natiuitate p̄cesserāt. Hāc sūmā p. xx. z octo diuide q̄t remanēt tor⁹ erit. Si nihil remanet. xvij. **C**ōcurrētes.

Ad inueniēdas p̄currētes. ānos dñi sume z p̄p̄t nūm bissexti q̄tā p̄tem totius numeri eis adde. iij. regulares adde: qz tot cōcurrētes ei⁹ natiuitatem p̄cesserāt. Hūc totū numerū p. vij. diuide: z q̄t sup̄sūt illius anni concurrentes erūt. Si nihil. vij. existūt. **B**issextus

Ad inueniēdū bissextu ānos dñi p. iij. diuide q̄t remāserint: tot⁹ est annus a bissexto. Si nihil remāserit bissexto erit. Similiter solarē cyclū sublato anno: p. iij. deinde: qui remanet ānus a bissexto ē. **C**icl⁹ lunaris

Ad inueniendūz lune cyclum: de annis dñi duob⁹ sublatis: q̄ eo nato de eodem cyclo restabant.

Decē z septē enī p̄cesserāt: ceteros p. xix. diuide: qui sup̄sūt anni lunaris cycli erūt. Si nihil remāserit. xix. erūt. Hic p̄zie est romāoz sicut decēnouenalis hebreoz. z sicut p̄ istū pascha: ita p̄ illū cognoscit que ē lunaris accēssio. **D**ecē

Ad inueniendū decē (nouenal nouenalis cycli annū Annus domini sp̄ vnū adice: qz secūdo ei⁹ anno natus ē dñs: ac p. xix. diuide. q̄ remāserint instās annus erit. Si nihil remāserit. xix. erit. Annos ab initio mundi: muta in. xv. kalēn. aplis: qz ibi ē primus dies seculi.

Anos dñi muta ī. viij. kalēn. ianuarij. **C**iclū lunare in kalēn. ianuarij **C**iclū solarē ibidē. **C**iclū decēnouenalē in noua luna aplis. **C**ōcurrētes in kalēn. martij. **E**pactas ī kalēn. septēbris. **I**ndictōes in. viij. kalēn. octobris. **D**e clauibus terminorum

Ad clauē terminoz inueniēdas: sume annos decēnouenal cycli: z. vij. dies ebdomade: q̄ suml iij

cti sūt. xxvj. z hec ē p̄ma clauis. **S**ecūdo xō āno iūge. xix. cū prima clauē sūt xl v. tolle. xxx. remanēt. xv. z hec secūda clauis: sic fac p̄ singlos ānos vsqz ad xix. annū. **I**n. xix. anno iūge. xvij. p̄pter saltū lune. z sic inuenies primā. **H**ic autē memor esto: vt cū numer⁹ sup̄dict⁹ xl. excreuerit. xxx. recisis: remanens est clauis. **T**erminus pascalis

Terminus pascalis. xiiij. luna ē ap̄ril: z pasca iudeoz. **E**rgo p̄ vernale eq̄noctiū vbi cūqz luna

xiiij. occurrerit: ibi absqz dubio termin⁹ pascal erit: z in sequēti dñico pasca nostrū cōstabit. **S**i termin⁹ in dñica obuenit: in sequēti dñica pascha celebrandū erit. **H**ūc termin⁹ p̄uersus. **N**one ap̄ril sed et feriā ei⁹ facillime poteris reperire.

Termin⁹ āt a. xij. kal. ap̄rilis vsqz ad. viij. kalēn. maij sūt req̄rēdi. **Q**uos etiā sic inuenire poteris **T**ermini p̄cedentis anni pone in primo articulo pollicis leueman⁹: z sic p̄ singulos articulos vnq̄ue

qz digitorū eiusdem manus dies terminorum computa: qui iterū ad p̄mum articulum occurrit terminus erit. **A**lter a termino cuiusqz āni nichea: et retro vsqz ad. xij. litterā calcula: z habebis termin⁹ sequentis anni: si cois est ann⁹ **S**i autē ē embolismus est: in ante cōputa vsqz ad. xx. litterā z habebis terminū. verbi grā.

A termin⁹ p̄mi anni: qui est ī nonas ap̄rilis retro numera. z ī. xij. lra qd̄ est. viij. kalēn. ap̄rilis termin⁹ secūdi anni qui est cōmunis habebis. **A**b hinc vsqz in. xx. litterā in antea: quod est ydus ap̄rilis computa: z terminū terciū anni: qui est embolismus habebis **A**lter a radice pollicis inchoa: z p̄ singulos articulos trium digitorū calcula: z in quarto digito hēbis terminū. **V**erbigrā p̄mo anno dic. **N**onas ap̄rilis. ij. nonas iij. nonas. iij. nonas. kalēn. ap̄ril. ij. kalēn. iij. kalēn. iij. kalēn. v. kalēn. vj. kalēn. vij. kalēn. z. viij. kalēn. occurrit termin⁹

Re regularibus
 Regulares eiusdē termini sic in-
 uenies. kalendis. aprilis. Pro
 prima feria pone: et sic vsq; ad
 terminū eiusdē anni dies numera: quarta
 feria erit terminus tot erāt regulares. ver-
 bigra kalē. aprilis. da dñice: et nonis ap-
 rilis obueniēt. v. ferie. quinq; g erūt regu-
 lares. Sic in ceteris. v. aliter. Quotus
 est annus: decennouenal cycli: tot dies ter-
 minoz a nonis aprilis in antea cōputa:
 et terminū habebis. v. bigra kalē. apri-
 lis da dñice. et nonis aprilis obuenit. v.
 ferie. Quinq; ergo erūt regulares Sic
 in ceteris. Porro si terminus añ kalē
 retro calcula: si post kalē in antea cō-
 puta. Post. v. idus Ianuarij vbi cūq;
 x. luna occurrerit terminus. lxx. erit. quē
 sic reperies. Quot diebus pascal terminus
 a kalē. april: siue retro siue in añ abest:
 rot diebus. lxx. mal terminus a vno kalē.
 februarj vel in ante vel retro erit. Post
 vij. idus marcij. vbi luna: ij. obuenerit:
 terminus. xl. me erit quē a. xij. kalē. mar-
 tij ad instar pascal distare pperies. Bis-
 sex. añ. lxx. a. iij. kalē. februarj. xl.
 ab. xj. kal. martij reqre. lxx. omni bissex-
 ti anno. N. tūc tātūmodo cū terminus añ
 bissex. aduenerit. Terminus rogatiōnū
 est. xx. luna maij. hunc require a nonis
 maij. vt sup. Terminus pentecostes est
 iij. luna Junij. hūc xō a. xij. kalē. iu-
 nij require p oia vt sup. Ad inueniēdas
 ferias terminoz. Occurrētes pñtis añi
 regularibus iunge: si infra septem fuerit
 nūis talis erit feria. Si vltra sublat. vij
 qd remanet: feria erat. A. v. kalē. decē-
 bus vsq; ad. iij. nonas eiusdē. Vbi cūq;
 dñica occurrerit: aduentus dñi erit.

De embolismo.
 Primus embolismus. iij. nonas
 decēbris: luna prima in secūdo
 anno decennouenalis cycli. Se-
 cūsus embolismus. iij. nonas. Septē-
 bus in quinto anno. Tercius embolismus.

iij. nonas marcij. in. vij. anno. Eodē an-
 no. iij. kalē. maij erit luna. xxvj. et i ka-
 lendis iulij. xxix. epactis mētientibus.
 Quartus embolismus. iij. nonas Janua-
 rij in decimo año. Eodē anno erit luna
 xxvij. i kal. martis. epactis mētientibus
 nisi sit bissex. Quintus embolismus. iij.
 nonas nouēbris in. xij. anno. Sextus
 embolismus. iij. nonas augusti: in. xvj.
 anno. Septimus embolismus. iij. nonas
 martij i. xix. anno. Eodē anno luna erit
 xxvij. in kalē. maij. et. iij. in kalē. au-
 gusti cōtra epactas lune saltu facto i iu-
 lio. Quod si tercio nonas martij embolismus
 lunatio negligit in. xix. anno terminus
 pascal. xv. kalē. maij. illo anno nō erit

Dies egyptiaci.

Dies egyptiaci ideo dicuntur: quod ab
 egyptijs sūt inuēti: et quod dicunt tenebre ip-
 si tenebrosi inde nominantur: eo quod icau-
 tos ad tenebras mortis pducere affir-
 mant. Per descriptū volubile tepus sic
 voluitur volubilis mūdus. Sed nos tē-
 poris volubilitatē iam postponamus.
 et ad stabilitatem cui mente tendamus.

Explicit

Opera sancti Anselmi que is scpsit
 hoc libro qsalutari fidoze clauduntur.
 Anno xpi. M. cccc. lxxxj. die vero vi-
 cesima septima martij Aurenberge. per
 Caspar hochfeder: opificem mira arte
 ac diligentia impressa.

